

Megjelen:

hetenkint egyszer, Csütörtökön.

Kiadóhivatal

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája Nagy-Beckereken, hova az előfizetési pénzek és ígatási díjak küldendők.

Előfizetési feltételek:

Egész évre . . . . . 6 ft. | Félévre . . . . . 3 ft. | Negyed évre . . . . . 1 ft. 50 kr.

Hirdetések minden nyelven fölvetnek a kiadó hivatalban. Kéretik az ígatási díjakat az ígatmányokkal együtt legelőbb szerda reggel 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vehetnek.

Hirdetések díjai:

a négyhasábos petitsor első hirdetésnél 4 kr., többszörinél 3 kr.

Kincstári illeték minden egyes beigtatásért 30 kr.

Figyelmeztetés. Hátralékok kikerülése tekintetéből, a hivatalos hirdetések megrendelésénél a díj — a szavak mennyisége szerinti következő számítási módozat — a hirdetésmennyel együtt előlegesen beküldendő; és pedig: minden hirdetés után, a bélyegilleték betudásával, egy 100 szög terjedő hirdetés egy szeri beigtatásáért 90 kr., minden további 2 szöért 1 krajcár; kétszeri beigtatásáért 1 frt. 65 kr., minden további 2 szöért 2 kr.; háromszori beigtatásáért 2 frt. 30 kr., minden további 2 szöért 3 kr. fizetendő. — Magán hirdetések peti sor szerint számítanak.

at Alibunárig erős töltésekkel hosszíták meg. Igy kiszárittatván a dögleletes mocsár, Fremaut e második tervét is siker koronázta.

Kevesebb, vagy úgy szólván semmi gond sem fordított Torontálmegye éjszakai részének árvízmentesítésére; a Tisza, Maros s ennek mellékága, az Aranka kényük kedvük szerint öznölék el a gát nélküli tájakat, daczára annak, hogy Torontálmegye óriási összeget s munkaerőt pazarlott a töltések jó karban való tartására.

A déli vidék sem örvendhetett sokáig jólétének. Az 1816, 1817, 1818-iki árvizek megromtatták Fremaut csatornázási munkáitait; hozzájárult az, hogy később e csatornarecze oly gondatlanul kezeltet, hogy annak helyreállítása többbe került volna, mint egy új, tán még practicusabb terv keresztül vitele. Hozzáfogtak újra a lejtmerésekhez. Sajátságos azonban, hogy az időszakonkint felvett lejtmerési eredmény sehogysem vágott egybe; a különzék oly nagy volt, hogy ennek alapján célszerű csatornázási tervet készíteni alig lehetett. Az ok tán abban keresendő, hogy az eddigi lejtmerésnél a pozsonyi vízfelszín vétetett alapul. Ily körülmények közt jutottunk a mai sanjuru helyzetbe.

Örömmel jelezhetjük, hogy kormányunk a lehető legnagyobb áldozattal felkarolta az ügyet, segitendő szomorú helyzetünkön. Még a mult évben elküldötte Szapary István gróf ministeri biztost szakértőkkel, hogy déli vidékeink árvízmentesítésére egy egyönteti, minél tökéletesebb terv készíttessék. E célra 20.000 ftot utalványozott.

A most eszközölt lejtmerések örvendesebb eredményt mutattak. A mérnöki kar, már nem a pozsonyi felszint, hanem az adriai tenger felszínét vette alapul s úgy találta, hogy vidékünk 130 lábbal áll az adriai tenger színe felett. Az előmunkálatok Szapary gr. ügyes s erélyes vezetése alatt gyorsan eszközöltettek, úgy, hogy ma már kész terv fekszik előttünk. E terv készítésénél alapul szolgált a fennemlített Fremautféle csatornázási hálózat, csakhogy tetemes tökéletessé s behatóbb tanulmányozással. Ezen kívül megyénk éjszak-nyugati részének vízmentesítésére is elkészült a terv, melynek keresztülvitele nagyobb nehézséggel fog ugyan járnai, mivel, fájdalom! e téren a régibb időkől igen kevés előmunkálat van birtokunkban.

A ministerelnök úr, a képviselőháznak

April 10-én tartott ülésén, az árvízmentesítési s csatornázási új tervet bővebben ismertetette, részletezvéen egyszersmind az erre fordított költséget.

E terv következő három részre oszlik: Először, hogy „a területeken jelenleg fekvő vizek minél előbb lebocsájtassanak;“ másodsor, „hogy mindenütt, hol a technikai tervek ennek szükségét kimutaják, a töltési munkálatok azonnal létesíttessenek;“ és harmadsor, „hogy egy a Dunába vezető nagyobb szerű csapoló csatorna készíttessék.“

E terv reánk nézve felette fontos s életkérdés, miert is mind a három részét tüzetesen fogom tárgyalni.

Kiss Károly tr.

(Folytatása következik.)

Szabó József, honvéd alezredes s a 4-ik honvéd-dandár parancsnokának hivatalos látogatása N.-Beckereken.

Nagy örömmel szolgált, midőn egy régi, őszbe borult bajnokot, derék s dailias katonát, a köztisztelt s szeretetben álló Szabó József honvéd alezredes, körünkben tisztelhetők. A tiszt kar is örvendve várta, mint mondá „kedves“ dandárnokát; jele, hogy katonái hozzá szeretettel s a mi a legnagyobb horderéjü, bizalommal viseltetnek.

E fenemlített alezredes úr, Nuss dandár orvos s Csillagh L. dandársegéd tiszt kíséretében f. hó 17-én este N.-Kikindáról megérkezett. Másnap segéd-tisztjének s Hoffmann zászlóalj parancsnok kíséretében, a 14-ik zászlóalj s 9-ik honvéd huszár-század felett tartott szemlét. A századot Brandtner főhadnagy s századparancsnok vezényelte, ki szokott humanus bánásmódjával, ügyes taccijával s fáradhatlan szorgalmával jelenleg is megmutatá, hogy erélyes, tapintatos s képzett katoná, s kihez a század tiszt kar a törvényszabta átrendeltségnél fogva viseltetik tisztelettel, hanem önzetlen szeretettel s ragaszkodással simul hozzá. Csakis ily századparancsnok alatt, mutatott a század oly sikerdús eredményt. A hadművelet mind oly sikerültnek mondható, hogy kivánni valót alig hagyott. Nem csekélyebb ügyességet tanusított a század a löpróba alkalmával. A század katonái képzettségéről s gyakorlottságáról, laicus szememmel, helyes ítéletet nem mondhatok. Álljanak e helyett a tiszt. alezredes

úrnak, a századhoz intézett dicsérő, lelkes szavai. A dandárnok úr körülbelül ezt mondá: Felette sajnálom, hogy minden-egyes honvédhez, saját nyelvén nem szólhatok; de a tiszt urak azt, mit mondandó vagyok, tolmácsolni fogják.

Örömmel mondhatom, hogy a zászlóalj kellő képzettséget s gyakorlottságot tanusított úgy, hogy megelégedésemet kinyilvánítani, el nem mulaszthatom.

Kellő gyakorlottságot mutattak minden haremódban s főleg a zárt haremódban kitünők. Fogadja a zászlóalj-parancsnok úr, buzgó s fáradhatlan szorgalmáért köszönetemet. Nem kevésbé a tiszt kar, mely megmutatá, hogy ily rövid idő alatt, mily eredményt vivhat ki az ernyedetlen buzgalom. (Ismét a zászlóalhoz fordulva). Figyelmeztetem azokat kik továbbra is fegyver alatt maradnak, hogy szorgalmuk s buzgalmuk ne lankadjon; azok pedig, kik családjuk körébe visszatérnek, büszkén hirdethetik, hogy kötelességüknek megfeleltek. Törekedjenek egy lélekkel, erővel, akarattal s szeretettel a haza boldogítására! — Főhadnagy úr vezesse haza a századot.

Legbensőbb örömmel fejézzük ki a szép siker felett, mi tagadhatlanul, csak is a tiszt kar feláldozó szorgalmának eredménye s az igen tisztelt zászlóalj parancsnok Hoffmann százados úrnak érdeme, ki mint a társaságban szelid és leereszkedő egyén, katonái előtt mint humanus, tapintatos s erélyes katoná, városunkban s vidékünkön köztisztelt s szeretetben áll.

Az alezredes úr ezután a huszár század gyakorlatait nézte meg. A század bár jobbadán ujonczokból áll Pavlovsky századparancsnok lankadatlan tevékenysége mellett — eddigi gyakorlottságával meglepetést keltett.

A délután foganatba vett aliszti vizsgálatról elismerőben nem nyilatkozhatunk, mintha azt mondjuk, hogy még egy felelettel sem maradt egyik is adós.

Nuss dandár orvos úr, derék honvéd főorvosunk Dr. Szabó kíséretében, meglátogatta s vizsgálta egészségét szempontból t. i. a laktanyát, gyengélkedő s korházat valamint az honvédek konyháját s ételét. Az ágyak mind igen tiszták, a szobák szellősek s elég tágasak, az élemezésről kellően van gondoskodva. A korházban nincs beteg honvéd, mi kétségtelenül a szorgos főorvos figyelmességének s szünet nélküli gondoskodásának tulajdonítható.

TÁRCZA.

Óvjuk műemlékeinket az enyészettől.

A mily gazdag áldott hazánk felföde, valamint a kies Erdély régi műemlékeiben, oly szegény azokban alföldünk, s kiválólag a Bánság délnyugati része. — Amott a vándor magas szikla-bérczek és őz erdők övedzte szirteken látja emlékeit egy rég letűnt kornak, melynek lételet mai nap csak a történelem s a nép ajkán hagyományosan nemzedekről nemzedekre átszármazó legendák tartják fenn. — Emitt a sik róna vidéken, melynek nagyszerűségét hazánk egy nagy költője oly szépen megénekelte (olv. Tompa Mihály költeményeit), csak elvetve találhatók romjai az elviharzott századoknak, sőt düledező falaikkal, s ha nem iparkodunk azokat fenntartani: úgy néhány évtized is elég leend arra, hogy végkép eltűnjenek a földszínéről; pedig hej mennyi emlék, elkezdve a Dákok, Góthok, Gepidák öldöklő harcjai, s Balambér hűseregeinek pusztításaitól a mai napig, — van ezen egykori „Dacia riparia“ síkjával összekötve; hány nemzet küzdött véres tusát e földért, s mennyi honfivér áztatta azt.

Egy ily végpusztulásnak induló rom fenntartására, s az enyészettől megóvására, bátorodom e lapok hasábjain T. Torontál vármegye, valamint a kiváltságolt n.-kikindai kerület tisztelt közönségét figyelmeztetni; értem a nagy-kikindai kerületben Frányova községe határában a Beodra-beckereki országút, valamint a becesei erdő szomszédságában levő aracsi romtemplom omladékát.

E romból ma már csak a délnyugati és keleti homlokfal csonka tornyával áll fenn, holott még két évtized előtt az éjszakai oldalfal, s benne egyes fülkék s ivetes boltozatok valának láthatók. Környékünkben ez még egyedüli látható jelvénye egykori létünknek; a többieket a romból idő már megsemmisítette, s a becesei, beckereki, galádi várak csupán csak emlékekben léteznek, nem különben a csanádi vár is rég elpusztult.

Iparkodjunk tehát ezen még fennálló műemléket a meddig nem késő, megóvni az enyészettől, s adjunk helyet, a sok meddő politikai vitakozás és pártzenvedélyek túlaradozásai mellett, a régiségek iránti kegyeletnek is.

Hogy az érdeket ez irányban fokozzam, régi irományok, nemkülönbén néhai debreczeni Bárány Agoston úr által kiadott „Torontálmegyei Hajdana“ című jeles munka után, az aracsi romtemplom, illetőleg vár, és városnak, — mely utóbbi őz időkben Torontálmegye székhelye vala,

multját kivonatlag a következőkben ismertetem úgy mind:

Aracha, most Aracs hasonnevű várával Torontálmegye láthatárán először tűnik fel mint Cath. Parochia 1332-ben. A pápai tizedlajstromban 1337. évben. Akkor lelkésze András Márton volt. — Majd mint város jelenik meg 1422-ik évben, midőn Arachot, Bazalhidát (mostani Basahid) s a t. más tömérédek birtokkal, Birini Pálnak, a bosniai határparancsnok fiának, Bosnyák, Rácz, Bolgár és Albán országok egykori fejedelme rokonának, ajándékozta György serviai despota. — 1450-ben a torontáli rendeket látjuk ott összeseregelve, mit egy a megye levéltárában létező okirat ma is tanusít. — Az időben Noaf nevű alispánja vala a megyének.

A mohácsi vész után még 1536-ban emliti Oláh Miklós (I. Nic. Oláh Hung p. 74.) mint létező helyet. — 1551-ben Móhamet beglerbég által ostromoltatván kevés számból álló várörsege elhagyá, s ugyanaz évi Szeptember 18-án török járom alá került, és csak az 1718-ki passarovitzi békekötés menté fel az ozmán felhold uralma alól. — III. Károly alatt mint nyomorult falu állott még. (I. Müller földabroszát.)

Várának mint szinte falvának nyoma is elenyészett. Hajdan népuszt város lehete, mint az aracsi romtemplom körül található sok embercsont is valóit. Régi góth egyháza, melyből András Márton lelkésznek fohászai rüppen-

tek az égbe, jelenleg a sivar pusztá magasb terén az alatta tova kigyózó mocsáros „Vince é“ mellett áll, a hajdani nagy oltár fölött folyó csonka tornyával, s a homlok falon látható ajtónyílással. Nehány a templomot tartó Corinthusi oszlop közt kényőkre dulnak az üvöltő orkárok.

Mintegy 30 év előtt igen éltes korában elhunyt Balázs János, csanádi címzetes kanonok gyakori előadásából tudjuk: miszerint ő ifju éveiben látta az aracsi góth templomot s benne még egy kis s a nagy oltárképet. A nagy kép Szent-Mihályt ábrázolá, magyar dolmányban, sárga csizmában sarkantyúval, s nagy bajusszal. E szép régiségnek sincs sem híre, sem hamva.

Az 1840. években egy a romtemplom tájékan szántó vető földész ezüst szelenczét talált, s benne I. Mátyás korabeli pénzdarabokat.

Hagyományok csak a köznép ajkán szárnynalnak, tündérik, rémesek valótlanak.

Ilyen ma Aracs! kiellen, pusztá, s nem is lesz többé. . . . Ki hinné hogy a szomorú s méla magányban álló rom tájékan valaha népes város állott? . . .

Ezért „óvjuk meg műemlékeinket a vég-enyészettől.“

Hertelendy Imre.

* Igazán megvallva, nincs háládatlanabb foglalkozás mint a szerkesztő. Uram fia; ha mindenkinek eleget akarja tenni, — s mindenki tanácsát készpénz gyanánt venni, akkor oda jutna szegény hogy ma holnap a „Lipótmezőn“ kellene számára lakást rendelni. — A múlt napokban, mire végig mentem a nagy-utcán, nem kevesebbet mint legalább ötven jó tanácsot hallottam. Csak néhányat említek. Barátom lapod kisse pikáns! lapod nagyon szelíd, miért nem irsz egy kissé erősebben. A papir szeletek mulattatnak; a világot sem közölj „papir szeletet.“ Miért nem támadott meg a politikai pártokat, — a világot sem támadj, kövesd azt az irányt a mit most, minnek a tárcza a lapban, annak helyére, inkább külföldi eseményeket írj. — Itt csak egy néhányat említek a sok jó tanácsból. — Már most ki volna képes e Chaosból, minden érdek kielégítését eszközölni. Kevesebb tanácsot és több előfizetőt kérek.

* De már most igazán el lehet mondani, hogy „nincs többé tyúkszem.“ Nem valami jeles tapasztalás fedezték föl, hanem a németváros utcáját kezdik javítani. — Bocsnát ezt álmotta egyik jó barátunk a múlt éjjel! mert a gödrök most is a szomorú csalódást mutatják.

* Tegnapelőtt egy lakatoslegény erővel a Begának akart menni, alig bírta feltett székéből kiábrándítani egy becsületes hajós. A szerencsétlen lakatos a szerelem kezdte háborgatni, de hasztalan viszont szerelmet nem reményelt; s ez volt oka, hogy erővel fürdeni akart. — Bizony nagy bohóság mutató, midőn az ember kártya házat épít és csodálkozik, ha azt a leggyöngébb szellő lefújja.

* (Városi jogendélyezése.) A kereskedelemügyi miniszter Vasmelegre kebelezett Gyánafalva községnek megengedte, hogy ott évenként Február 14-én, Május 12-én, Augusztus 23-án és November 25-én marhavásárral egybekötött országos vásárokat tartassanak.

* Nográdmegye főispánja gr. Gyürki Ábraham nevezetett ki, miután az eddigi főispán gr. Forgách József ez állásától felmentetett.

* (Önálló Magyarország.) Berlinben egy térkép jelent meg: a jövő mappája. Itt már teljes nagyságában kiterjeszkedik a német császárság, magába ölelve Csehországot, Ausztriát egész Triesztig. Szent-István birodalma mint önálló állam szerepel szomszédságában. Prágában látták e káprázatos tüneményt.

* (Honvédfelszerelés.) Eddig a honvédek felszereléséhez tartozó tábori üstök és főzövedények Bécsben készültek; a kormány végre meghallgatva az ez ellen történt felszólalásokat, intézkedett, hogy ezek ezután Pesten készítsenek. A kormány Miksits és Schlick pesti bádógosmesterekkel szerződésre lépve, ezek a gázmi közlekedés és célra egyszerű gyártást rendeztek be a külföldi legjobb híru gyárak mintájára. A főzövedények itt a honvédelmi miniszterium folytonos felügyelete alatt fekete aczélemekből készülnek, melyek jobbak az eddigi bécsi gyártmánynál. Aztán azt hiszik, hogy itt is volna már az ideje, hogy itthon csináltassuk a szükséges készleteket. Jobban megcsinálják a mi iparosaink mint a külföldiek, s talán olcsóbban is!

* Az új takarékpénztár már annyira haladt, hogy remény van hozzá, hogy jövő Júniusban már megkezdheti működését.

* A városi tisztikar megválasztása most a napi renden lévő tárgy. Lehet is hallani pro et contra megjegyzéseket. De szerintünk azok cselekednek legjobban, kik a tisztviselők megválasztásából nem óhajtanak pártkérdezt csinálni; mert szerintük pártkérdezt tűzni czélul ott, hol a város közjavanak elérése volna az egyedüli czél, oly tevedés lenne a minnek káros voltát talán később a városi közönség érezhetné maga. Azért az arra való egyéneknek ne kérdezzük, hogy mily politikai hitvallással bírnak, de ha alkalmatosak azon tisztviselő állásra, a melyre pályáznak, válasszunk meg egyhangulag; mert az ilyeneket mellőzni valódi abszurdum, sőt ennél is több, ez jövőnk veszélyeztetése, önérdék keresés, tehát valódi bűn.

* A megyei bizottmány ugyan meghozta a határozatot az utak csinálása és jó karban tartása végett. De vajmi kevés hír érkezik az utak javításáról a kerületekből. Eddig csak Bakalovich Ágoston szolgabíró úr intézkedéseiről értesültünk. Ő már annyira kijavította a „baglyasnál“ az utat, hogy most minden veszély nélkül lehet ott közlekedni. — Dicséretet érdemel!

* (Egy magyar Monte Christo.) A „Tem. Ztg.“ írja, hogy néhány nap óta sokat foglalkoznak itt egy temesvári születésű emberrel, ki több évet Amerikában és azután Afrikában töltött és az ott felfedezett gyémánt-mezőkön mesés kincseket gyűjtött volna. Most Temesvárra jött családját meglátogatni, és állítják, hogy nem kevesebbet mint hatvan darab ilyen drágakövet hozott magával nyers állapotban, többi között egy dió nagyságu gyémántot. Az ilyen hírekre nem lehet ugyan sokat adni, de annyi áll, hogy egy Rosenzweig nevű úr Afrikából ide érkezett, hogy ott csakugyan egy gyémántbányát mivelletett kínai munkások által, és hogy munkáját a talált kövek dusan megjutalmazták. — Valjon nem valami marmaros gyémántok lesznek ezek, mert most már a valódi gyémántot bajos megkülönböztetni az igaztól.

* Egy ujvidéki lap nyílt terében valaki felszólít egy kereskedőt, hogy fizesse meg neki 100 frtját, melyet az alatt a föltétel alatt ígért, ha egy megnevezett családból kedvező parhizet szerez számára. Az illető megszerezte, a lakadalom megtörtént, de a 100 ft. sehol sincs. Az illető most óva int mindenkit, hogy a kérdéses egyéniséggel „üzletbe ne bocsátkozzék, ne hogy ők is kárát vallják.“ — Haladunk!

* (Hymen.) Gróf Zichy Sándor e napokban jegyezte el Gróf Karácsonyi Adrienne-t. — Áldást és boldogságot kívánunk e szép frigyre.

* (Rokkantak segélyezése.) A budai főhadparancsnokság közzé teszi, miszerint a német lovagrend elhatározta 50, a haza védelmében keresetképtelenné vált katonát örmestertől lefelé, továbbá azok özvegyeit és árváit részint állandó, részint pillanatnyi segéllyel részesíteni. Állandó segélyezésre, mely három osztályban 10, 8 és 6 ft. havi járulékból áll, csak oly rokkantak tarthatnak igényt, kik rokkanti díjukon kívül semmiféle segélyezést nem élveznek. Az özvegyek és árvák csak időlegesen, fontosabb esetekben azonban állandóan is segélyeztetnek, de csak a fentemlített összegek felével, és csak addig, míg am azok újra férjhez nem mennek, ezek pedig a szabályszerű kort elérték. Az alapítvány részletei legközelebb közzé fognak tétetni.

* A pénzügyminiszterium rendelete folytán, Somberek, Rác-Görzöny, Szabar és Doboka baranyamegyei községek folyó évi Julius 1-től kezdve a pécsvárad adóhivataltól elválasztván, a mohácsi adóhivatal körületéhez csatoltatnak.

* A mohai kölcsön-segélyező egyesület alapszabályai a kereskedelmi miniszterium által meg erősítettettek.

* (Új pósthivatal.) F. évi April 16-ával lép életbe a bécs-ujhely-soproni vonalon fekvő agfalvai pósthivatal, mely összeköttetését a bécs-ujhely-északi vonalon közlekedő vonatokkal naponként gyalog küldönc járatok által nyeresíti. Ezen pósthivatal készletét kerületét: Agfalva (Agendorf), Kőbánya (Brennberg), Lépesfalva (Loipersbach) és Somfalva (Schattendorf) községek képezik.

* A „Haladás“ parlamentünk végnapjaira irányozza vezérvonalát, és erős hitében el annak, hogy a jövő választásoknál azon elem fog győzni, mely leginkább hivatott arra, hogy e haza felvirágosítását s ez által a nemzet jólétének megszilárdítását eszközölje.

Figyelmeztük a t. cz. közönséget a már megalakult „nagy-beckerekéi takarékpénztár“ mai számunkban hirdett alábbi felhívására az alábbi által a közönségnek jutandó 200 darab 100 fts részvényére.

TÖRVÉNYTEREM.

A nagy-beckerekéi e. f. kir. törvényszék-nél elő fog adatni.

Polgári tanács.

1872. évi April 24-én délelőtt 9 órakor.
Előadó: STANKOVITS GY., kir. törv. bír.
27. f. sz. k./218. ex 1871. — Jovanov Stévanak Popov szül. Pandurov Szavetta elleni egy ház tulajdona iránti pere.
46. f. sz. k./1867. ex 1871. — Urusev Illának Poppovits Andria elleni egy ház tulajdona iránti pere.
50. f. sz. k./1979. ex 1871. — Bozokin Jóna és Jelenának Tatács Sándor mint néhai Tatács szül. Bozokin Milica örököséi elleni örökösödési pere.
53. f. sz. k./2349. ex 1871. — Mikalacski Vlaszkalin Eviczának Vlaszkalin Nóva elleni a franyovai 101. sz. tjkben foglalt ház iránti pere.

Végtagyalások 1872. Május 2-án délelőtti 9 órakor.
1160. sz. ex 1871. — Türinger Ferenc és társainak tolvajlás bünténye miatti fenytő perében.
1647. sz. ex 1871. — Staub Margit elleni tolvajlás bűnügy.

785. sz. — Bossilko másképp Noszo Nikola elleni gyilkossági bűnügy.
1498. sz. — Tyiri Janko és Rézi elleni tolvajlási bűnügy.

Polgári tanács.

1872. April 27-én délelőtti 9 órakor.
Előadó: PETTKO BÉLA, kir. tsv. bíró.
29. sz. k./348. ex 1871. — Részin szül. Szobiesin Lenka és érdéktársának özvegy Tomasz Mária mint kiskorú Tomasz Ráda term. és törv. gyámja elleni örökösödési pere.
45. sz. k./1814. ex 1871. — Özvegy Molyagits Tévanak Molyagits Sándor és társai elleni örökösödési pere.
Előadó: DR. DUKA LÁSZLÓ, kir. törv. bír.
2495. sz. ex 1870. — Kreczu Julianának Togyér község elleni 409 ft. és j. iránti pere.
960. sz. ex 1871. — Szubits szül. Zsvikovits Draginyának özvegy Zsvikovits igazabban Babity Mártha elleni örökösödési pere.

KÖZGAZDASÁG.*

(Javaslat a torontálmegei gazdasági egyesület szakosztályainak megalakításához.) Fölvelek. Szakosztályokba minden egyleti rendes tag juthat. — Minden egyleti tag megkérdendő, melyik szakosztályba kíván sorolattani.

Lehet valaki több szakosztályban is tag. Minden szakosztály saját tagjai köréből választja elnökét, elnök helyettesét, és jegyzőjét.

A szakosztályi üléseket, melyek legalább is minden két hónap egyszer tartandók, az elnök vagy ennek helyettese hívja egybe, ezen ülések helyhez kötvén nincsenek, és azok hol megtartása főleg czélszerűségi vagy méltányossági szempontok által volna meghatározandó.

A szakosztályok vitátsáiból felmerülő határozatok az igazgató választmányhoz lesznek terjesztendők végintézkedés czéljából, hacsak az igazgató választmány maga nem utasított egy vagy más tárgyat vagy kérdést a szakosztályokhoz végelintézésül (alapsz. 27. §.).

A szakosztályoknak gondoskodniok kellend arról, hogy azok mindegyike az igazgató választmányi üléseknél legalább egy-egy tag által, még pedig ha lehet, igazgató választmányi tag által legyen képviselve.

A megalakítandó szakosztályok és azok teendői következnek lennének.

* Ezen rovat alatt a múlt számban közölt miniszteri rendeletre adott válaszból hivatkozott mellékletek.

I. A közgazdasági és statistikai szakosztály teendői.

1-szor. Általában oly események fejtegetése, melyek megyénk viszonyai tekintetbe vételel a közügyem emelésére s az elszegényedés gatlására jótékony befolyással lehetnek.

2-szor. A mező-gazdaság fejlesztésére kívánatos olcsó tőkéről gondoskodni, mi főleg népbankok felállításával volna elérhető.

3-szor. Megyénkben a gyors közlekedést utaink javításának czélszerű módjával elősegíteni, megyénket vasutal a fővörös és tengerrel összekötni.

4-szer. Vizeink szabályozásában eddig tapasztalt ferdeségeket kideríteni, s az okszerű szabályozás módjait elemezni, a feneklő vizek lecsapolásáról, csatornázás és öntözésről gondoskodni.

5-szor. Statistikai adatokat szerezni, megyénk termelési képességéről, s az évi termeléseket a szükségletekkel összeállítani, s a kivitelre maradt összegeket kideríteni.

6-szor. Hasznos vállalatokra irányt adni, s odahatni, hogy a községek, társulatok ezen vállalatok iránt hajlamot nyerjenek.

7-szer. Az okszerű gazdálkodásban népszerűen oktató olcsó könyveknek a nép közt teendő elterjedése módjáról gondoskodni.

8-szor. Erkölcstörnt népszokások kiirtására s a romlott eselődés javítására czélzó javallatok megvitatása stb.

9-szer. Takarékmagtárak felállítását a legnagyobb erélyvel és mihamarabb elérni.

II. A földmívelési szakosztály teendői.

1-ör. Mindenekelőtt a belterjes gazdálkodás előnyeit és hasznát kiemelni, megynék éghajlati és földrétegi viszonyaihoz alkalmazott legjövődelműbb váltórendszert hozni javaslatba, tekintettel a helyérdekekre, mire névze legelőtöbb szükségessé arra törekedni, hogy a törvényhozás a tagosítás általános keresztülvitelére törvényt alkosson.

2-szor. Minthogy váltótag gazdálkodni csak elegendő trágya mellett lehetséges, elég trágyát pedig csak bő takarmánykészlet mellett lehet nyerni, s azt előállítani kivált szarababb természetű földünkben nem csekély feladat, teendő figyelmes kísérletek mellett derítse ki a szakosztály, mifele takarmánynevények előnyösebbek megyénk különböző vidékein.

3-ör. A takarmánynak nem mennyiségétől, de jóságától s a benne rejlő táperőtől függően hasznosítása, a száraz takarmány legelőtökelesebb készítése módját kiemelni s népszerűvé tenni, továbbá a különféle takarmányfélék használati módját és táperdekét teljesen megbízható vegyelemzések alapján a gazdákkal megösmertetni.

4-er. Kedvező időjárás mellett is jó aratást csak jó munka után lehetvárni, minden módokkal oda kell hatni a szakosztálynak, hogy a népnél szokásos fölületes szántás abba hagyassék s a tökéletes jó szántás általános szokássá emelkedjék.

5-ör. Minthogy pedig jól szántani csak tökéletes jó ekével lehet, annak beszerzése nélkülözhetlen az okszerű gazdának. Tagadhatlan, miként az újabb korban a javított ekék előállításánál dicséretes előhaladás történt, de bizonyos, hogy a versenyzők gyakran csak saját hasznukat tekintvén, oly ekékkel is elhalazzák a gazdasági közönséget, melyek czélszerűtlensége akkor tűnik ki, midőn a pénz már azokért kidobott. Másrészt igaz az is, hogy a mely eke egyik földben tökéletes, az nem czélszerű a másikban: a szakosztály vegye gondjai közzé a megyei közönséget e részben is felvilágosítani s minden vidéknek és munkaszokásának a maga legelőtökeleterebb ekéjét kiszemelni.

6-ör. Megyénk termékeny földjén — kivált arra kedvező időjárással nem ritkán a vetéseket tömredék kártékony gyom lepi meg. Ezen kártékony növények népszerű ösmertetését és legelőtökeleterebb kiirtási módját tüzze ki feladatul a szakosztály.

7-er. Minden okszerű gazda, vagy nagyobb része azon jó szokást követi, hogy természetű szokott terményeire névze év végéle összeállít magának egy haszonmérleget, mely arra való hogy a terményekből nyert hasznot, az azokra fordított különleges költségek levonása után kiszűtve, melyik kalászos, vagy melyik olaj- és kereskedési növény természetű hoz neki több hasznot. — Ezen haszonmérlegetző határozza őt azután gazdálkodásának mikénti berendezésére. — A szakosztály terhes ugyan, de a közönség hálájában dúsan kamatozó fáradságot vesz magának, ha a megye különböző vidékeiről nyeredő ilyenmü haszonmérlegeteket szerez, s azokat összeállítván, a nagy közönség előnyére igyekezik hasznosítani, rendes gazdaságokat vi-vőkötli kimutatást kérni, ily haszonmérlegeteket oly helyekről kellend megszerezni, melyeken teljesen rendes számvitel és zármérlegetés van alkalmazásban.

8-ör. Csodálatos, de igaz, hogy míg falusi, sőt városi iskoláinkban is a növendékek gyenge fejedelméi a practicus életre semmi haszonnal nem kinálkozó üres elméleti tanulmányokkal tömetnek meg, akkor a természet legremekebb munkájáról mely nekik idővel kenyeret, élelmódot nyújt, a gazdálkodásról, termelésről, tenyésztésről egy oktató szót sem hallanak, — onnan van, hogy földmívelőink gyermekei nagy része, az ekeszarva mellé állván, csak azt tudják, mit apjuk, nagyapjuk tudott. Onnan van, hogy minden czélszerű újítás iránt, mely gazdaságukat emelné, közönyösek maradnak, a vetést úgy szeretik, ha gazos, mert jobb takarmányt nyújt szénát nem ismerő marháinknak, — a faültetésnek ellenségei, mert e fák a verereknek adnak menedéket, s a tűzgerjesztés könnyebb, mint a tanyaföld körüli fatenyésztés, — a szőlő árkan tenyésző vadmező izletes, mert a gyümölcsfa-oltás ellőtök vagy nehéz mesterség, vagy csak mesében halottak arról valamt. Tisztelet azon keveseknek, kik kivételt képeznek s kik minden községben

évről évre szaporodnak, de nagy része földmívelőinknek még most is ily fogalmakkal bír a gazdálkodásról; s ennek oka, mint említém, abban rejlik, mert a mező-gazdaság állattenyésztés s a kertészet, melyeknek a vállaltan után trivialis iskoláinkban, a tanulmányok közt első helyet kellene elfoglalniok, nem hogy elhanyagoltatnának, de azok tantárgyakká sem érdemesítettnek. A szakosztály tehát tegye nemes kötelességévé e bajon segíteni s az okszerű gazdálkodásnak iskoláinkban való czélszerű tanítására névze készítsen czélszerű tervet, mely az Egyesület által a felsőbb hatóságok közreműködésével életbe léptethető legyen.

9-er. Tagadhatatlan, hogy megyénk szerencsés vegyületi földje a dohánytermesztésre nagyrészt felette alkalmas; de azon kedvezőtlen helyzetben vagyunk, hogy az egyedűrság behozatala különösen néháy év óta, a dohánytermesztés csak néháy község határára szorítottat, nem lenne tehát háládatlan munka, vagy a dohánytermesztésnek nagyobb mérvben kiterjesztésére engedély eszközéséről gondoskodni, vagy, mivel most már külkereskedésre is természetű dohányt felsőbbleg meg van engedve, e részben a természetű szándékát közreműködés és tanácsal sikerre juttatni.

Ezzel kapcsolatban helyesen tenne a szakosztály, ha jeles dohánytermesztők tapasztalatai egybevetésével a legjutalmazóbb dohányfajokat kiszemelne, azok természetű a közönséggel megkedveltené s végre a természetű körül tapasztalt hiányos eljárás és kezelés helyett utasítás alakjában helyesebbet ajánlana sat.

10-er. A gazdasági decentralisatio elvét a nagy birtokosoknál megkedveltetni, farmerok felállítására törekedni; mire névze a kincstár mint megyénk legnagyobb birtokosa első sorban volna hivatva, jó példával előre menni.

(Vége következik.)

A torontálmegei takaré- és hitelbank számoló jelentése.

(Vége.)

IX. Az intézet hivatali személyzete esetleges szaporítása és díjazása iránt határozatotott:

Az igazgató választmánynak a mult évben egy tílkár és egy könyvvivőégi segéd alkalmazására adott, azonban nem használt meghatalmazás, ezennel megint egy évre megújittatik, egyszersmind pedig feljogosittatik a választmány, mikép az intézetnél működő gyakornoknak megfelelő fizetést vagy jutalmazást adhasson.

X. Az aligazgatóknak a vezér-igazgató helyettesítésre alkalmazni adni szokott jelenléti jegyek 5—5 ftali beváltása mind a mult 1871-ik évre, mind a jövőre névze indítványoztatott.

Az indítvány egyhangulag elfogadtatott és határozattá emeltetett.

XI. Az alapszabályok némely cikkének az igazgató választmány által javasolt és a közgyűlést összehívó hirdetésben a napirendre kitűzött módosítása, kerülvén szönyegre,

határozatotott:

az alapszabályok alább felsorolt cikkei egyhangulag következőkép módosittatnak vagy egészítettnek ki, u. m.:

Az 1-ső §-ban az intézet magyar czime után, a német czimszöveg is „Torontál Spar- & Credit-Bank“ mint váltó törvényszékileg bejegyzendő, felvétetik.

A 18. §. b) pont zártételéből e szavak „s az előbbi pontban foglalt jogait“ kihagyatván, az következőleg fog hangzani „ámbar ezen s az ügyész választására vonatkozó jogait esetenként a választmánynya is ruházhatja“.

A 20. §. b) pont elején „hogy legalább 60 részvényes stb.“ helyett „hogy legalább 50 részvényes stb.“ fogadtatik el.

Az 51. §-ban „e szavahoz a kamallatot le is szállithatja“ az „is“ szóeska kihagyásával „vagy fel is emelheti“ csatoltatik.

Az 56. §. végéről e szavak „és egy kamatszámítási kimutatás“ elhagyatnak.

A 68. §-ban a kezdő „Magánkötelezvényekre“ szó után bekelletnek e szavak: „is kölcsönöz az intézet.“

A 76. §. 2-ik kikezdésében a szavak „illetőleg a bíráló bizottmány“ beszuratván, az hangzani fog: „A folyamodvány választmány illetőleg bíráló bizottmány elé kerülvén stb.“

A 92. §. akkép bővítettik, hogy az intézet „személyi“ és ha belátása szerint szükséges „tárca hitelegyletet“ is alkithasson, mely utóbbiban o. y váltók fog-nának leszámítottatni, melyek a benyújtó hiteltulajdonoson kívül még egy váltó- és hitelképes egyén vagy czég által aláírják.

A 94. §. akkép egészítettik ki, hogy az a) pont szerint választandó hitelegyleti bizottság 18 rendes tagján kívül, még 6 póttag és ugyanezen §. c) pontjában említett 2. számvizsgálóhoz, még 1 póttag, valamennyi egy évre választassék.

A hitelegyleti bizottság üléseinek határozatképessége iránt megszabván, hogy az elnöklő igazgató vagy helyettesen kívül, mindég 6 tag jelenléte szükséges, a 96. §. ez értelemben kiegészítendő.

A 18. §. a) pontjának javasolt akénti módosítása, hogy „apa és fiú, testvér és testvér az igazgató választmányba ne választathassék” 121 szavazattal 100 ellen elvették.

Az e határozatban kimondott alapszabályi módosításoknak függelék alakjában a nagyméltóságú kereskedelmi ministeriumhozi felterjesztése elrendeltetik s egyúttal az igazgató választmány, netán a ministeriumtól leérkező eltéréseknek illetőleg változtatásoknak, közgyűlés összehívása s megkérdése nélküli, végleges elfogadására és keresztülvitelére feljogosítottatik.

A közgyűlés elnökének a tanácskozással tapintatos vezetéséért egyhangúlag köszönet szavaztatván, a jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldetnek Steingaszner Ernő, Kellner Ferenc és Herczl Sándor részvényesek és evvel a közgyűlés berekesztetik.

Hitelesített:

- Kiss Lajos s. k., mint jegyző.
- Kovács Ágoston s. k., közgyűlési elnök.
- Steingaszner Ernő s. k., hitelesítő tag.
- Kellner Ferenc s. k., hitelesítő tag.
- Herczl Sándor s. k., hitelesítő tag.

NYILTTÉR. *)

E. asszonyságnak helyben.

Ha most a nyilvánosság elé lépek, annak egyedüli célja, hogy a mocskot melyet ön reám kent, oly személyek előtt tisztazzam le, kiket mindenesetre tisztelni tanultam és kik irányában úgy hiszem ezzel tartozom.

Szóljon ifjasszony! vajjon mi czéloból irt ön Dr. M.-nek Sz.-re rólam oly sok szépeket? valóban csak az, és egyedül az volt önnek célja, hogy emberszerető művet vive véghez, egy derek családot, egy engedékeny szívű lányt egy csábító csalótló megmentsen, (nemde ezek az ön szavai.) Diszes levelének azon helye, hol állásomról, műveletlenségemről és durvaságomról szól, igen cifra. azt mondja rólam: „Er ist ein gewöhnlicher Magazincur mit 50 fl. Gehalt,“ hol vette ön e precízitást a számokban? továbbá mondja, hogy oly ember vagyok, „der sich seit feinem mehrtägigen Aufenthalte hier seine Stellung in der Gejellschafft errungen.“

A mi első észrevételét illeti, én igen is Magtárnok voltam, de nem mint ön mondja 50 forint fizetéssel, hanem 30, 50, 75, 100 és 120 forint havifizetéssel, és ez igen természetes, mert valamint az orvos előbb deák, és csak később lesz orvos, úgy az, ki gabnakereskedő akar lenni, és atyjától nem talál kész szerzeményt, előbb magtárnokká lesz, így szerezz pár forintot hogy üzletét kezdhesse, a mint sok másokkal én is tevém, és ebben véleményem szerint, semmi oly lealázó nincs, mint azt ön hiszi, főképp ha valaki tisztelt oly elismert becsületességgel végzé, mint azt én tevém.

*) E rovat alatt közölt cikkekért csak a sajtó hatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

A mit a társaságban állásomról mond, úgy megengedi ön anyjuk, hogy ez „Stellung in der Gejellschafft“ igen tágas fogalom. Lásza, én nem vagyok ünnepektől költő, nincsenek festményeim, melyeket a világ csodál, nem vagyok zeneszerző, ki az embereket vígságra vagy könyekre indíthatná, nem vagyok hadvezér, ki győzve tér haza a harc mezéjéről, de még csak nagy birtokos vagy bankár sem vagyok és úgy nagyon természetes, hogy az udvar köréhez nem tartozom, de ha szakmám jobb embereihez fordulok, úgy bizonyára mindenütt a legszívélyesebb fogadtatást és bizalmat (a mi a becsület hőmérője) találok fel, továbbá én toladok nem vagyok, és oly körökbe, a hol talán pár forinttal többre tartják magukat nálammal, toladokni nem bírok, de nem is akarok, hanem maradok azon körben, hol részint üzleti szükségességből, részint szabad elhatározásból mozognom kell. Vagy talán a czillindert és frakkot tartja ön a gejellschafftliche Stellung-ra nézve döntő argumentumúl, vagy talán azt véli, hogy a ki nem uszorás, az nem is ember, hogy annak állása nem az ön társaságához mért? ez utóbbi esetben igaza lehet önnek, mert oly társasági körbe belépni eddig csakugyan nem tudtam.

Azt állítja hogy bennem sem elég tehetség, sem elég műveltség nincs, egy nővel solidan és szeretetteljesen bánti; mit tart ön műveltségnek? talán azt véli, hogy a műveltség oly fogalmazványokból áll, a minőket ön írogat, vagy talán azt hiszi ön, hogy azon ember, ki nem hajol meg minden selyem uszály előtt, ha az mindjárt nehéz selyem és két rőf hosszú is, hogy annak azért durvának és műveletlennek kell lenni? Csalatkozik asszonnyom. Mutathatnék önnek leveleket oly emberektől, kik közelebb-ről ismernek mint ön, oly emberektől, kik nem

csak itt helyben, de a környéken is mint minden tekintetben érdemesek és tiszteltre méltók ismeretesek, mondom ezt szeretném önnek megmutatni tükörül, hogy abban nyomorult lelket pirulva megpillanthatná, ha ugyan pirulni tud.

Látja az ön leánykorából a krónika két igen csinos esetről szól, én mindig csak felet hiszem annak a mit a rossz világ mond (ez nem az én élczem, megjegyzem, nehogy tolvajnak is nevezhessen) ha önre akkor az igazat megmondották volna úgy, a mint ön elég ocsmányúl reám hazudozott, úgy valóban még most is, ha nem is aggszít, de minden esetre agglány lenne.

Ön csábító csalónak nevez, miért? mert eljegyzék egy leányt, kinek atyja féltévi tudakozás után mondá hogy jöjjenek, egy leányt ki minden tekintetben, még pénz dolgában is velem egy színvonalon áll, de mint mondám, én nem önnel felelni, hanem igen is tisztázni akarom magam szenyétől, azért ime elmondom nemes haragjának okát: atyám szegény ember, önnel uszorás kezeitől kipréseltelve, adása maradt önnek pár forintjával, hogy én azt nem törlesztsem, ez az oka aljas rágalmainak; de lassa atyám nem épen mindig volt szegény ember, mutathatnék önnek pár ezer forintra menő kétes követeléseket, melyek közül sohasem jutott senkinek eszébe, hozzám jönni és fizetni és így, igen természetes, hogy én sem fizetem atyám adóságait.

Ön pár nap előtt nyilvános helyen tanuk jelenlétében atyámnak azt mondá: én dámona leszek gyermekeinek, ha meg nem fizet. Lásza önnel is vannak gyermekei, én az ön aljas gyalázatosságait nem fogom azoknak beszámítani, de tanácslom neveltesse azokat anyukánál jobbakká, nemesebbekké.

Hajduska József.

H I R D E T M É N Y E K.

HIRDETMÉNY.

A torontálmegyei takaré- és hitelbanknál a könyvvivői állomás megürülvén, ezen helyre ezennel pályázat nyitattik.

Az intézet kezelési és könyvviteli nyelve a magyar; az alkalmazandó könyvvivőnek a titkári teendőket is kell végeznie, és a könyvvitel minden ágaiiban főleg a kettős könyvvitelbeni jártassággal, azonkívül a magyar és német nyelvet és az azokban levelezésben és fogalmazásban képességgel kell bírnia és fizetésének kétszeres összegében biztosítékot kell adnia; az ezen helyre pályázók szíveskedjenek tehát képességeiket kimutató bizonyítványokkal ellátott, kellőleg felszerelt és a fizetés tekintetében igényeiket is tartalmazó beadványukat, legfeljebb 1872. évi Május 10-ig az alólirt igazgatóságnak átadni vagy átküldeni.

Kelt Nagy-Becskereken, 1872. évi April 16-án.

(3) A torontálmegyei takaré- és hitelbank igazgatósága.

HIRDETMÉNY.

A „Torontálmegyei takaré- és hitelbank“ azelőtt: Torontálmegyei takarékpénztár által kiállított: 778., 784., 791., 802., 824/717., 858/429., 859/487., 872., 877., 884., 889/568., 896., 895/629., 907., 910., 912., 917., 941., 944/618., 945/291., 947., 950., 951/52., 959/455., 961/707., 967., 971., 975/566., 978., 981., 987/692., 998/1., 1012., 45., 76., 93., 353., 366., 668. és 774. számú záloglevelek birtokosai, ezennel felhivatnak, hogy adott zálogaikat legfeljebb 1872. évi Május 11-ig kiváltásig vagy a meghosszabbítást az intézetnél kieszközöljék, mivel ezen határidő elteltével f. é. Május 12-én délelőtti fél 10 órakor a sem ki nem váltott sem meg nem hosszabbított illető zálogok, az intézet helyiségeiben, árverés útján eladni fognak.

Kelt Nagy-Becskereken, 1872. évi April 16-án.

A torontálmegyei takaré- és hitelbank, azelőtt torontálmegyei takarékpénztár igazgatósága.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS.

A nm. m. kir. kereskedelmi miniszterium 4986. sz. f. hó 20-án kelt rendeletével engedélyezett „Nagy-becskerekéi takarékpénztár“ 2000 darab 100 ftos részvény kiadására, azaz:

200.000 FORINT

alaptőke megszerzésére van jogosítva. Az egyelőre kibocsájtandó 1000 darab részvényből 800-at az alapítók tartottak meg és

200 darab RÉSZVÉNY

nyilvános aláírásra bocsájtatik.

Az aláírás **Májushó 2-án**, azaz: **csütörtökön, délután 3 órától 6-ig, a városház termében**, fog eszközöltetni, mely alkalommal minden részvény után **10 forint biztosíték** gyanánt lefizetendő.

Tuljegyzés esetében aránylagos reductionnak lesz helye, az eredmény 2 nappal később **Freund S. és fiai** irodájában meg tudható, a hol a netalán felülfizetett összegek is vissza fognak térítettetni.

Kelt Nagy-Becskereken, 1872-ik évi April 24-én.

A z a l a p í t ó k n e v é b e n :

- Dániel János**, eleméri földbirtokos.
- Magyar általános földhitel-részvény-társaság: Lévy. pp. Cserey.**
- Dr. Demko Pál**, ügyvéd.
- Freund Samu és fiai**, nagykereskedők.
- Wahrman Mór**, bankár Pesten.
- Vécsey István**, földbirtokos és ügyvéd.
- Eisenstädter K.**, czég Eisenstädter S. és társa.
- Stojkovics György**, a keresk. csarnok elnöke.
- Eckstein Samu**, földbirtokos.
- Az első magyar általános biztosító-társaság igazgatói: Ormody Vilmos. Ullmann K.**
- Gróf Csekonics Endre**, földbirtokos.

A torontálmegyei takaré- és hitelbank,

azelőtt:

torontálmegyei takarékpénztár,

jelzálogos kölcsönöket közvetít

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANKNÁL PESTEN.